

NOWY

Kurjer Łódzki

Dziennik polityczny, społeczny i literacki.

Poniedziałek, dnia 4 stycznia 1915 r.

Redakcja i administracja „Kow. Kurjera Łódzkiego” mieści się w lokalu przy ul. Sachodniej № 87.

Interesowani do redakcji, zgłaszać się mogą od 1 i pół do 3 po poł. i od 6 do 7 wiecz. Administracja otwarta od 8 rano do 7 wiecz.

Adres telegraficzny „Łódź Kurjer”

Rekopisów nadesłanych redakcja nie zwraca, za artykuły nieoznaczone z góry ceną, honorarjów administracja wypłacać nie będzie.

Prenumerata w Łodzi wynosi rocznie rb. 6, półrocznie rb. 3, miesięcznie kop. 50.

Za odosłanie do domu lub przesyłkę pocztową dolicza się 20 kop. miesięcznie.

Za przesyłkę zagranicę dolicza się 60 k. miesięcznie

Zmiana adresu 20 kop.

Telefon № 253.

Cena ogłoszeń: 1-sza strona 50 kop. za wiersz lub jego miejsce, nadesłane 50 kop., nekrologi i reklamy 15 kop., ogłoszenia zwyczajne 10 kop., Drobne ogłoszenia 1/2 kop. za wiersz

Ogłoszenia zamiejscowe: I strona 50 kop. reklamy po 20 kop., zwyczaj. 12 k. za wiersz lub jego miejsce, w tekście 75 kop.

Agentury: w Łodzi Biuro ogłoszeń „Promień”, Piotrkowska 81; w Pabjanicach A. Wadzyński, Zamkowa 23; w Zgierz: Nowy Rynek, kiosk Aleksandra Lacha
WYŁĄCZNE PRAWO przyjmowania ogłoszeń w Rosji, zagranicą i w Król. Polskiem, oprócz Łodzi i okolicy dane jest Domowi Handl. L. i E. Metzli i S-ka

Obwieszczenie.

Przez sąd wojenny przy cesarsko-niemieckim zarządzie gubernja Łódzka skazani zostali w dniu 2 stycznia 1915 roku.

- 1) za obrabowywanie trupów żołnierzy armji niemieckiej:
 - a) Stanisław Górecki — na cztery lata ciężkiego więzienia;
 - b) Aleksander Bajer — na 2 lata ciężkiego więzienia;
 - c) Karol Grunewald — na 2 lata ciężkiego więzienia.
- 2) za kradzież posyłek poczty polowej:
 - a) Fiszel Sieradzki na 1 rok więzienia;
 - b) Abram Sieradzki na 1 rok więzienia.
- 3) za rozpowszechnianie fałszywych pieniędzy:
 - a) Abram Kerstenberg na 200 marek kary pieniężnej lub 6 tygodni więzienia;

Sztuka rządzenia.

Zarówno umiejętności jak i sztuka podlega pewnym prawdom, których bezkarnie gwałcić nie można.

Równie ścisłe, acz trudne do wykrycia i sformułowania, istnieją prawidła dla rządzenia ludźmi. Wykrycie tych praw jest przedmiotem psychologii politycznej, czyli, jak ją niektórzy określają, sztuki rządzenia.

Znajomość jej dla statystów jest niezbędną, lecz najczęściej, w braku praw sformułowanych, wystarczają im jako nici przewodnie, kilka ogólnikowych, tradycyjnych prawideł i popędy chwili, czego następstwem są, kolosalne nieraz, błędy.

Wystarczą dwa przykłady.

Napoleon, zawdzięczając znajomości psychologii francuzów swe wyniesienie, nie znał wcale tejże psychologii hiszpanów i rosjan. Wdał się więc w wojny, nie podejrzewając nawet istnienia czynnika, o który cały jego genjusz wojskowy się rozbił. Czynnikiem tym był patryjotyzm hiszpanów i rosjan.

Natomiast Bismarek posiadał w wysokim stopniu znajomość psychologii ludów, z którymi miał do czynienia i dzięki temu doprowadził do ugruntowania jedności Niemiec.

Wielcy przywódcy ludu są zawsze wielkimi psychologami. Natomiast wierni politycy czują się zawsze na bezdrożu, ilekroć stają w obliczu zagadnień, na które nie dają im rozwiązania rutyna. Popękują

też wtedy nieobliczalne w swych skutkach błędy.

Takim błędem naszych polityków we wszystkich zaborach była ich dezercja z pod górnie wiewającego sztandaru idei polskiej, po to, by zejść na teren kupieckich przetargów polityki realnej; — „trzeźwego” samowyrzeczenia się.

Ten brak duchowego łącznika w działaniach politycznych całego narodu, teraz właśnie, gdy „nadeszła chwila”, w całej pełni uwydatnia swe zgubne skutki, wyrażające się w naszym rozbięciu i rozbieżności naszych dążeń.

Ścisłe sformułowanie prawideł psychologii politycznej napotyka na nieprzewidywane przeszkody.

Składa się na to przede wszystkim złożoność zjawisk politycznych i społecznych, które są wynikiem wielu różnorodnych czynników, trudnych nieraz do ujęcia, często całkiem nieznanymi.

Stąd też niełatwo jest określić zakres ich wpływu na dane zjawisko, tembardziej, iż natężenie tych czynników jest wielce zmienne.

I tak, w każdym zagadnieniu politycznym czy społecznym doniosłą rolę pierwszorzędny czynnik psychologiczny — przeszłość; idąc dalej trafiamy na rolę rasy, to jest zbiorną skłonności dziedzicznych w narodzie.

Samo określanie jednym mianem całych narodów, zależnie od ich właściwości (np. brytańska flegma), wskazuje, aż nadto jasno, na wielką ważność tego czynnika, a jednocześnie świadczy, iż każde zagadnienie, bodaj najogólniejszego charakteru, odmiennie się kształtuje u różnych ludów,

a przeto i środki do jego rozwiązania prowadzące, nie mogą być jedne.

Nieujętym a wielce ważnym czynnikiem psychologicznym jest umysłowość jednostek i mas, w dany sposób reagująca na pewne zjawisko.

Psychologia tłumów — nazwijmy ją opinją — staje się nieraz taką siłą, iż decyduje o wszystkim i żadna potęga nie zdoła jej się oprzeć.

Wiedział o tem Napoleon III, mówiąc, iż nie można iść przeciw pewnym prawdom. „Głos mają fakty — pisał. Kierunek myśli publicznej porywa... Nigdy nie byłem własnym panem, zawsze rządziły mną okoliczności”.

Jest to czynnik tem ważniejszy, iż znając mechanizm tych prądów, można je wywołać, a przynajmniej nadawać im kierunek, jak to uczynił, w chwili wybuchu wojny w 1870 r. Bismarek.

Potęga masy staje się nieprzemierzalną w chwili, gdy wola wszystkich zwróci się w jednym kierunku. Nie trwa to jednak zbyt długo, o czem polityk nie powinien zapominać. Trudne więc jest wielce zadanie kierowników, chcących rządzić rozumnie i nieco przewidywać, a staje się tem trudniejsze, gdy kierownicy, posiadając inną umysłowość niż tłum, słuchają innych pobudek, nie mogąc ani go zrozumieć, ani też umiając do niego przemówić.

I w tem tkwi właśnie przyczyna niepowodzeń i upadku, tak niepospolitej, bądź co bądź, osobistości, jak Wielopolski, który nie znał ducha swego narodu i postawił się okoniem opinji kraju.

Kierownik narodu musi posiadać wysokie poczucie rzeczywistości — zastrzegam się wszakże przeciw pomowianiu jej w sposób równoznaczny z „trzeźwością”, także święcącą u nas tryumfy w ostatniej połowie stulecia.

Całość czynników, składających się na wytworzenie zjawiska społecznego stanowi grupę sił, kierujących losami narodu. Częstokroć działają najsilniej te właśnie czynniki, które są niedostrzegalne.

Statystyci też wielkiej miary umiają oddzielić czynniki nieprzemijające, jak przeszłość i rasa, od przejściowych, które stworzyło codzienne życie i ważąc ich doniosłość względna, zależna od chwili, pamiętają wszak-

że o tem, i pierwsze ostatecznie nadaje kierunek drugim.

Umiejętność przeprowadzenia takiej sceny działających w życiu sił, usunięcie czynników drugorzędnych, jest rzeczą wielce trudną, — decyduje jednak o powodzeniu zamierzeń.

Ogromne znaczenie dla człowieka w walce z przeszkodami posiada siła woli.

I czy zechcemy dochodzić do przyczyn wielkości państw i narodów, czy powodzenia poszczególnych ludzi, u ich źródła znajduje się zawsze silna wola.

Natomiast przyczyną upadku wielu potęg państwowych jest osłabienie woli.

Wzmoczenie się charakterów, powiększając ogólną sumę woli narodu, wpływa na jego wzmocnienie, odwrotnie — osłabienie charakterów — przyczynia się do upadku narodu.

O tej prawdzie powinniśmy przedewszystkiem pamiętać my, tak małe mający wiary we własne siły.

Zator.

Wokół wojny.

Walki pomiędzy wojskiem austriackim i rosyjskim trwały pod Kielcami około 4 tygodni. Od wpadających do miasta pocisków, miasto znacznie ucierpiało. Wszystkie domy, jedynie za wyjątkiem znajdujących się w centrum miasta, zostały zniszczone.

Wiele osób, które wobec groźącego niebezpieczeństwa schowało się do piwnic, znalazło tam swą śmierć.

Kościół, znajdujący się na krańcu miasta jest doszczętnie zrujnowany. Pocisk armatni wpadł tam podczas nabożeństwa, zabijając na miejscu 9 osób. Wielu mieszkańców poniekąd z miasta w panicznym strachu. Drożyzna w mieście jest niepomiarowa, wobec tego ludność cierpi głód i nędzę.

Donosi o tem „Nowa Gazeta Łódzka”.

Ta sama gazeta drogą na Sztokholm dowiedziała się, że w Petersburgu ogłoszono stan oblężenia z powodu wynikłych tam jakoby zaburzeń na przedmieściach i ulicach miasta.

„Morning Post” dowiaduje się z Petersburga, że wśród rosyjskiego narodu stale wzrasta niezadowolenie z powodu, iż zachodni sprzymierzeńcy nie przyjmują należytego udziału

Oszczędzajcie Gaz i Elektryczność

Zarząd Gazowni Miejskich,

Łódzki Oddz. Tow. Elektr. Ośw. z r. 1886.

w toczącej się wojnie, ponieważ anglikom i francuzom pomimo tego, że główne siły niemieckie znajdują się obecnie na wschodnim terenie wojny, nie udało się dotąd wyprzeć Niemców z zajętych przez nich pozycji.

Powszechnie mniemają, że połączone armie sprzymierzone powinny być dostatecznie silne do wykonania tego.

„Morning Post” pisze w artykule wstępnym, że tymczasowy udział Anglii w wojnie ciągle jeszcze ogranicza się na przygotowaniu nowej armji i byłoby wielką nieostrożnością ze strony Joffre'a przed przygotowaniem tej armji, przyjmować w obecnej chwili poważniejszą bitwę.

Niemieckie urzędowe pismo wojenne „Parole” podaje następujący opis sytuacji wojennej w tygodniu świątecznym:

„Olbrzymia bitwa w Polsce i Galię rozwija się pomyślnie. Rosjanie próbowali wykorzystać obfitość rzek w Królestwie, aby pomówić ataki. Odrzuciliśmy ich jedną wspólnie ze sprzymierzoną armją austriacką w okolicach Rawki i Bzur, na naszym lewym skrzydle, i dalej na południu nad Pilicą, na południe od Tomaszowa, aż po okolice na wschód od Krakowa, nad prawym brzegiem Dunajca, w okolicach Tarnowa, a stąd dalej w kierunku południo-wschodnim wzdłuż północnego skraju Karpat na linii Jasło—Krosno—Sanok. W walkach tych ponieśli Rosjanie wielkie straty. Natarcie rosyjskie r granicy wschodnio-pruskiej pod Łożen nie powiodło się. Stracili oni tysiące jeńców.

We Francji północnej w okolicy Festubert (na wschód od Bethune) wojska angielskie otrzymały posiłki, składające się z francuskich wojsk terytorjalnych; Anglików próbowali rozpaczliwie atakować, aby odzyskać utracone miejscowości; usiłowania te, dokonane w dniu 22 grudnia, nie odniosły pożądanego skutku; natomiast według komunikatu z dnia 24 grudnia posiadli Anglików dalszy pas obronny.

Z komunikatu z dnia 26 ub. m. widać, jak zawzięte są ostatnie bitwy. Wzięliśmy przytem przeszło 800 jeńców i moc zdobyły wojennych. Nieprzyjaciół stracił przeszło 3000 w zabitych i zmuszony był prosić o chwilowe zawieszenie broni.

Według obliczeń towarzystwa statystycznego ludność zajętego przez Niemców terytorjum francuskiego wynosi 3,255,000 mieszkańców, co czyni 8,2 ogólnej liczby mieszkańców Francji.

„Temps” paryski pisze: Wartość gruntów niezabudowanych wynosi 4 miliardy franków, budynków gospodarczych 1,1 miliard. fabryk 1,5 miliard., domów handlowych 1,2, miliarda, domów mieszkalnych 5,5 miliarda—materiałów przemysłowo-handlowych—1 miliard. Ogółem więc wartość tej okolicy wynosi około 14 i pół miliardów franków, podczas gdy długi hipoteczne nie przenoszą miliarda franków.

Donoszą nam ze źródeł prywatnych, że w ubiegłą środę i czwartek rzucono bomby na Warszawę i okolice. O ile wnioskować można po ciskach miały na celu niszczenie torów kolejowych, mostów i wogóle środków komunikacyjnych.

Po ujawnieniu się niepowodzeń oręża rosyjskiego w Polsce niektóre gazety petersburskie i moskiewskie poczęły wyrażać niezadowolenie z przebiegu akcji wojennej. Na skutek tego przy interwencji min. wojny 4 pisma rosyjskie zawieszono na tydzień. Jednocześnie pojawił się komunikat inspirowany oświadczający, że walki w Polsce stanowią za ledwie część działań ogólnych, które w całości przedstawiają się pomyślnie.

Praca

społeczna w Łodzi.*)

II.

Propaganda oświatowa.

W kierunku oświatowym, zwłaszcza w najbliższych nam sferach robotniczych: wybitną rolę odegrały Towarzystwo Krzewienia Oświaty, Towarzystwo „Wiedza” i młode jeszcze stowarzyszenie szerzenia oświaty im. H. Sienkiewicza. Wszystkie trzy stowarzyszenia bez względu na różnicę zabarwienia politycznego nie-

stę wzmoczoną pracą oświatową, która polegała na urządzaniu bezpłatnych czytelni, rozdawnictwie książek, urządzaniu pogadanek i prelekcji naukowych o nader popularnym podkładzie i urządzaniu kursów dla dorosłych analfabetów.

Pierwszeństwo w ruchu tym należy się Sekcji uniwersytetu powszechnego przy Tow. Krzewienia Oświaty na czele z p. K. Wyszynskim i sekcji bibliotecznej z niestrudżonym d-rem Henrykiem Trenknerem.

Nie mniejszą rolę tutaj po stronie niezapomnianej biblioteki publicznej przy Towarzystwie kultury polskiej—odegrały biblioteki Tow. K. O., biblioteka Stebelskich, biblioteka „Wiedzy”, Tow. szerzenia nauki i sztuki oraz Tow. krajoznawcze. Wszystkie wyżej wymienione biblioteki posiadały, aczkolwiek słabą jeszcze wewnętrzną organizację, działały sprawnie i ujawniały tendencje w kierunku doskonalenia się, co bez kwestji mogłoby osiągnąć, gdyby nie wojna, która i tu położyła swą ciężką dłoń, tamując dalszy równy ich bieg.

Z innych zrzeseń oświatowych w kierunku już specjalnie naukowym wykazały, że przedewszystkiem wspomniemy młode jeszcze, lecz zwracające na siebie uwagę doborom sił zawodowych, w kierunku prelekcijnym, mianowicie Tow. badań nad dziećmi, na czele z d-rem Bronistawem Handelsmanem, d-rowską Heleną Sterlingową, Franciszką Baumgartenówną, Jadwigą Zbijewską, Jadwigą Zawadzka i d-rem Mogilnickim.

Następnie Tow. „Uczelnia”, Tow. szkoły imienia Orzeszkowej, Tow. szerzenia wiedzy handlowej oraz Tow. Talmud-Tora.

doskonale zapowiadający się rozwój i w tych instytucjach tocząca się wojna zatamowała: niektóre znikły z powierzchni życia społecznego, niektóre zaś „chwila osobliwa” pograżyła w sen głęboki.

Te, które pozostały ogarnęły krąg swej działalności do minimum, li tylko dla braku środków materialnych, spowodowanego niewpłacaniem składek członków, o czem warto, ale już nie na tem miejscu pomówić.

St. Bał.

Krwawy chleb.

Wzrośnie wam z tłustej ziemi niebys
[wałę zboże,
Ciężkie, ogromne kłosa, napęczniała
[ziarna,
Cuda będą się działy w pulchne,
[ziemnej korze:
Za ziarno każde korzec da wam gle-
[ba czarna.

Zbierzecie plon zasobny na długie
[lat wiele,
Wymłócicie cepami dary płodnej
[gleby,
Ponapełniacie worki, młynarz ziarna
[zmiela,
Matka mąkę zamiesi—i upieczcie chle-
[by.

...I przy dymiącej misie siadajcie
[stowem Bożem...
Ojciec krzyżem przeżegna bocher
[wypieczony,
Lecz, gdy go krajać zaczniesz posz-
[czerbionym nożem,
Tryśnie z chleba waszego strumień
[krwi czerwony.

Kronika.

— (s) **Wskutek ślizgawicy.** Wskutek ślizgawicy na ulicach miasta, centr. Kom. obywatelski wydał następujące rozporządzenie:

W celu uniknięcia wypadków z ludźmi i końmi podczas ślizgawicy, właściciele domów lub ich zarządzający obowiązani są dbać o to, aby ulice i trotuary były posypywane piaskiem.

Niestosujący się do tego rozporządzenia, podlegają surowym karom.

— (d) **Z kolei.** Pociągi na kolei kaliskiej dochodzą już do Zgierz.

— (d) **Zaprowiantowanie miasta.** Wczoraj przybyło do Łodzi 25 wagonów, zawierających 4000 worków mąki, oraz ryż, sól i słoninę. Produkty te zostały oddane przez niemieckie władze wojskowe do rozporządzenia ludności m. Łodzi.

— (d) **Zamiejscowi kupcy w Łodzi.** Przebywający od kilku dni w Łodzi kupcy z Częstochowy, Noworademska, Kutna i Włocławka poczynili skromne zakupy towarów galanterijnych i manufaktury.

*) Początek w nrze noworocznym.

Telegramy.

Walki w Polsce.

BERLIN, 2 stycznia. Kwatera główna. Urzędownie.

Na granicy wschodnio-pruskiej sytuacja nie uległa zmianie.

Na wschód od Bzury i Rawki ataki niemieckie, pomimo niepełnie sprzyjającego stanu pogody, posunęły się napród.

W Polsce na wschód od Pili-cy zmian nie było.

Prasa węgierska o sytuacji w Rosji.

BUDAPESZT. „Pesti Naplo“ donosi z Piotrogradu, że w syberyjskich pułkach rezerwy zaszły ruchy.

Gubernator tomski zamordowany został przez żołnierzy wciąż odbywają się potyczki między policją, a żołnierzami.

Składający się przeważnie z żydów polskich pułk białostocki, wysłany został częściowo do Tomsku i Irkucka, gdyż władze nie ufają tym żołnierzom.

W Piotrogradzie ogłoszono stan obłężenia. Wielu posłów do Dumy członków partii socjalistycznych i radykalnych aresztowano. Zarzucają im prowadzenie agitacji antimilitarnej i usiłowanie dopuszczenia się zdrady stanu.

Bitwy pod Warszawą.

„Daily Telegraph“ donosi z Warszawy:

Walki o Warszawę rozpoczęły się. Tęczą się wielkie bitwy. W mieście słychać wyraźnie kanonadę armatnią. Na pierwszej linii walczą obecnie nowe rezerwy niemieckie. Odwaga, z jaką walczą Niemcy, przechodzi wszelkie pojęcie.

W nocy ze środy na czwartek Niemcy atakowali okopy rosyjskie pod Sochaczewem, które uważano za niemożliwe do zdobycia. Rosjanom zdawało się, że Niemcy dostali ataku obłądu i rzucają się dobrowolnie na bagnety. Posypał się grad ołowiu i żelaza. Dziesięć razy atakowali Niemcy i dziesięć razy musieli się cofać.

Na jedenasty raz Rosjanie, pełni podziwu dla żołnierzy niemieckich, opuścili sami okopy.

Bitwy we Flandrii są niczem w porównaniu z bitwami pod Warszawą.

Walki w Galicji.

WIEDEN. Urzędowo komunikują p. d. 2 stycznia w południe.

Ogólne położenie pozostaje bez zmiany. W okolicach na południe od Tarnowa i w środkowych Karpatach, gdzie niedawno toczyły się krwawe boje—panuje spokój. Siły rosyjskie zgrupowane pod przełęczą użońską cofnęły się nieco.

Pomochnik szefa sztabu generalnego

von Hoefler.

Feldmarszałek-lejtnant.

Cholera w Rosji.

BUDAPESZT. „Pesti Hirlop“ donosi, że epidemia cholery w Rosji obejmuje coraz to inne okręgi. Epidemia obrała sobie za kolebkę Wołyn i Podole. Ofiary wśród biednej ludności przybierają groźny charakter. Wobec braku zarządzeń i należytej opieki sanitarnej zachodzi obawa, że epidemia może być zawleczona i do innych okręgów. Specjalnie zagrożony jest Kijów i Kercz. W Odesie zanotowano również kilka wypadków cholery.

Ofenzywa koalicji.

Z głosów prasy paryskiej wynika, że podjęta obecnie przez sprzy-

(r) **O asenizację miasta.** Przedstawiciele odnośnych władz niemieckich łącznie z Komitetem obywatelskim odbywają codziennie posiedzenia, radząc i zarządzając środkami szybkiego oczyszczenia Łodzi. Jak nas informowało miasto nasze w ciągu miesiąca będzie kompletnie już oczyszczone.

(b) **Trzeba płacić!** Władze obywatelskie wzięły się energicznie do ściągania należności u najmniejszych dłużników, t. zw. „mamczasów“, celem puszczenia w ruch funduszy uwieczonych przez dowolne traktowane „moratorium“. Procedura ta wywołuje wśród „mających czas“ wiele szemrań, narzekania i białad—nic to jednak nie pomaga, władze obywatelskie są nieubłagane i bezwzględne.

I w zasadzie nie można mieć przeciwko temu, jednakże trafiają się wypadki, gdzie bez względu na to należałoby uczynić w zględniejszą. Opowiadano nam naprz. o fakcie, że przedstawicielowi Tow. akc. fabryki od początku wojny nieczynnej, pragnącemu zapłacić połowę za lokal, w którym się mieści szkoła fabryczna, zagrożono represjami osobistymi, jeżeli nie zapłaci całej sumy.

Czem mają się wyrazić te represje—nie wiadomo, zważywszy jednak, że sprawa jest w rękach słynnej czwartej dzielnicy, można zażądać o całość skóry tego dłużnika...

(r) **40-letni jubileusz pracy zawodowej** obchodził w tych dniach prokurent i kasjer firmy „Juliusz Heinzel“ p. Ignacy Knapki, który wstąpił do tej firmy 1 stycznia 1875, jako 21-letni młodzieniec.

(f) **Reorganizacja milicji.** Wczoraj w dzielnicach milicji obywatelskiej odbyły się posiedzenia w sprawie reorganizacji milicji. Jak to już było zaprojektowane, szeregowcy w liczbie 1,000 na wszystkie dzielnice będą płatni po 20 rb. miesięcznie, zaś rewirowi i starsi szarżą pełnić będą funkcje honorowo. W 10 rewirze III dzielnicy milicyjnej cały skład honorowy niezależnie od milicji płatnej pozostanie na stanowisku nadal z tej racji, że rewir ten obejmujący ulicę Dzielną i Piotrkowską do Krótkiej jest najruchliwszym punktem miasta i wymaga specjalnie wzmocnienia nadzoru milicyjnego.

Działalność nowoorganizowanej milicji rozpocznie się z d. 8 b. m.

(d) **Naprawa drogi.** Niemieckie władze wojskowe zażądały od centr. Komitetu milicji dostarczenia 400 robotników dla naprawy drogi od Łodzi do Nowosolnej. Robotnicy otrzymywać będą po rublu dziennie.

(r) **Rozdawanie drzewa.** Drzewo biednym będzie rozdawane w lesie Konstantynowskim w ilości puda na rodzinę: w dniu 4 stycznia 1915 r., poniedziałek, — dzielnice II A., II B., VI B., kolor bonów czerwony.

W dniu 5 stycznia, wtorek, — dzielnice XIV, VII, XI, IX, XVIII; kolor bonów szary.

W dniu 7 stycznia, czwartek, dzielnice XII, XV, XIII i gmina marjawicka, kolor bonów żółty.

W dniu 8 stycznia, piątek, dzielnice III, V B., V B., VIII, XVII, X, kolor bonów zielony.

W dniu 9 stycznia, sobota, dzielnice I, IV, XVI i prawosławni.

(d) **Biurowo informacyjne.** W tych dniach przy centr. Komitecie milicji obywatelskiej będzie otwarte biuro informacyjne, które udzielać będzie informacji w różnych sprawach miejskich.

Komitet Bezdomnych i Głodnych przy Łódzkim Zyd. Tow. Dobroczyńności zwrócił się do władz z prośbą o pozwolenie urzędzenia podwieczorku artystyczno-koncertowego p. t. „Herbatka“ w dn. 16 b. m. w Białej sali hotelu Manteuilla.

Podwieczorek hotelu ma zapewnić współdziałanie najlepszych miejscowych sił artystycznych amatorskich i obudzić znaczne zainteresowanie w sferach melomanów łódzkich.

(d) **Z fabryki Poznańskiego.** Jak wiadomo urzędniczy fabryki Tow. Akc. I. K. Poznańskiego mieli opuścić posady 1-go stycznia. Obecnie Zarząd postanowił zatrzymać

ich nadal, płacąc im tylko 33 proc. pensyi.

(r) **Ze Stowarzyszenia nauczycieli chrześcijan.** Kooperatywa Spożywcza przy Stowarzyszeniu od g. 5 do 7 wieczorem sprzedaje swoim członkom-udziałowcom mąkę pszenną wyborową po 16 kop. funt, kaszę orkiszową po 14 kop. farynę po 18 kop. masło śmietankowe po 90 kop. funt, razówkę po 10 kop. funt, zapałki po 21 kop. paczka i herbatę w różnych cenach.

We wtorek o g. 4 po południu odbędzie się w lokalu Stowarzyszenia nauczycieli posiedzenie Zarządu z udziałem przełożonych szkół. Szczególniej proszone są o przybycie p. p. przełożone szkół, które zaoferowały swój lokal na urządzenie kompletów dla dzieci.

(r) **Ze Stow. naucz. żydów.** We wtorek, dnia 5 b. m., o godz. 5 i pół po poł., odbędzie się w lokalu Stowarzyszenia nauczycieli żydów (Południowa 20), ogólne zebranie członków stowarzyszenia i kooperatywy, celem omówienia niektórych bieżących spraw, jako to: ustanowienie cen produktów spożywczych, w stosunku do cen rynkowych, wspieranie członków, pozbawionych zarobków i inne.

Biblioteka wznawia swoje czynności i wydawać będzie książki codziennie od godz. 3 do 5 po poł.

(s) **Zmiana lokalu.** Z dnem dzisiejszym związek zawodowy przemysłu włóknistego mieścić się będzie na ul. Pustej N. 6.

(f) **Obiad dla bezdomnych.** W dniu wczorajszym, pod epidą IV dzielnicy Milicji obywatelskiej, restauracja w Domu majstrów tkackich wydała bezdomnym i biednym 250 obiadów bezpłatnych.

(b) **Po dziewiętej.** Do kawiarni — „Savoy“ nie wpuszczano wczoraj po godz. 9 z rozkazu sfer wojskowych nawet osób, mających opaski, jako to członków Komitetu obywatelskiego, prasy, milicji itd.

(d) **O wypadek cholery.** Z domu nr. 44 przy ul. Dzielnej, gdzie skonstatowano wypadek choleryczny, zdjęto posterunek wojskowy. Mieszkańcom wolno wychodzić z domu. Rodzina zmarłej znajduje się jeszcze pod obserwacją w szpitalu dla zakaźnych chorych.

(d) **Walka ze spekulacją.** Na wczorajszym posiedzeniu Centr. Kom. milicji obywatelskiej omawiano sprawę spekulacji kupców rozmaitymi produktami, na które ceny ostatnio wyszrubowywano, dzięki temu tylko, że niesumienni spekulanci wykupują towar. Ażeby zapobiedz tej spekulacji, na której cierpi ludność, Centr. Komitet postanowił polecić członkom milicji konfiskować znajdujące się u spekulantów zapasy herbaty i świec i oddawać takowe do rozporządzenia Komisji zaprowiantowania miasta.

(f) **Mąka staniała.** Onegdaj cena mąki znów uległa zniżce, wobec dowozu jej z okolic Konstantynowa. Mąka pszenna, którą sprzedawano po 30 rb. za worek kupiono w Łodzi po 27 rb.

(d) **Kooperatywa nauczycieli-żydów.** Urządzona przy Stow. nauczycieli-żydów kooperatywa rozwija się bardzo dobrze. Należy do niej obecnie 80 członków, udziały których dosięgają 500 rb. Stowarzyszenie oczekuje dużego transportu kartofli.

(f) **Przykra niespodzianka.** Wczoraj, zarząd elektrowni miejskiej przerwał prąd wszystkim tym abonentom prywatnym, którzy nie uregulowali należności 1 stycznia. Niespodzianka ta jest bardzo przykra ze względu na brak nafty i świec.

(p) **Zatrucie gazami.** Salomea Königstein (Benedykta 32) w wieku lat 22, zatruciła się przez nieostrożność gazem świetlnym. Lekarz pogotowia powrócił jej przytomność.

(r) **Postrzelenie.** W lesie obok szosy Konstantynowskiej bezrobotny, Antoni Jęzwicki, w wieku lat 34, postrzelony został przez straż leśną. Kula nadwyrężyła kość. Raniony w stanie ciężkim przewieziony został do szp. Ewangelickiego.

(t) **Systematyczna kradzież.** W składzie ubiorów męskich Sz. Bibrowskiego przy ul. Piotrkowskiej nr. 12, już trzeci raz w

tym miesiącu nieznani złodzieje dokonali kradzieży gotowych ubrań na sumę przeszło 200 rb.

Ostatnim razem złodzieje wybili wczoraj nad ranem szyby i tym sposobem dostali się do sklepu.

(p) **Upadek z dachu.** Konstanty Kogut, mularz, w wieku lat 27, odniósł ciężką ranę głowy, przez upadek deski na ciemie.

(f) **Kradzież w biały dzień.** W ubiegłą sobotę do mieszkania p. Palejowskiej, przy ul. Piotrkowskiej nr. 17, zakradli się popołudniu złodzieje i zabrali różne rzeczy, oraz zapas koniaków zagranicznych. Wartości kilkadziesiąt rubli.

Milicja obywatelska jest śladzie sprawców kradzieży.

(f) **Pożar.** W ubiegłą sobotę o godz. 12 m. 15 wynikił pożar przy ul. Pańskiej nr. 46 w domu p. Webera, gdzie zapalił się dach od komina.

Do pożaru przybyły I i II oddziały.

(r) **Z Pabjanic.** W ubiegły czwartek milicja pabjanicka skonfiskowała znaczny transport wódek, sprowadzony z Kalisza.

(r) **Ze Zduńskiej Woli.** We wsi Wosznik między Sieradzem, a Zduńską Wolą leży duża polana lasu rządowego, obfitująca w piękne sosny, jodły, buki. Obecnie wszczęto starania o wyrąb tego lasu.

(r) **Z Łasku.** W lesie rządowym, który o 2 wiorsty położony jest od miasta w ostatnich dniach dopuszczano się licznych kradzieży. Milicja obywatelska, nie mogąc sobie z rabunkami poradzić, udała się o pomoc do miejscowego komendanta, który wyznaczył natychmiast oddział wojskowy dla ochrony lasu.

W ciągu jednego dnia pochwyciono i aresztowano przeszło 30 osób za kradzież drzewa.

GŁOSY PUBLICZNOŚCI.

W sprawie opału.

Przed trzema prawie miesiącami można było bez żadnych trudności nabyć w dowolnej ilości drzewo opałowe rąbane, prawda surowe i miękkie, ale po cenie 30—35 kop. za pud z dostawą do mieszkania. Nie robiono jednak zapasu z tego drzewa dla nadchodzącej zimy, bo żywiono się pełną nadzieją, że Kom. Obyw., w osobie swej sekcji opałowej, przystępując do wycinania lasów miejskich, zaopatrzy też ogół w drzewo po cenie o wiele niższej.

I rzeczywiście, wkrótce po tem w pismach miejscowych dwukrotnie ogłoszona została lista składników w różnych dzielnicach miasta, którzy, na zasadzie umowy zawartej z Komitetem, zobowiązali się pod surową odpowiedzialnością sprzedawać konsumentom drzewo z lasów miejskich w cenie nie wyżej 23 kop. za pud w szczapach loco skład, w ilości jednak nie więcej 3 pudów na rodzinę tygodniowo.

Ze omyliliśmy się w swych oczekiwaniach rzecz widoczna, bo, pominiwszy ograniczenie ilości i doliczwszy do ceny komitetowej koszty dostawy i rąbania, otrzymamy w rezultacie prawie tę samą cenę, jeżeli nie większą, co w detalicznej prywatnej sprzedaży na początku zimy. Ale ze względu na zimno chętnie pogodzilibyśmy się i z takim dobrodziejstwem ze strony Komitetu. Niestety, umowy ze składnikami, chociaż „czarne na białem“, zostały tylko na papierze, a drzewa dotąd w ich składach pod różnymi pozorami, jak nie było tak i niema a prawdopodobnie i nie będzie. Ufnosć nasza w gorliwą działalność Komitetu i ojcowską jego nad nami pieczę miała za skutek to, że za pud wilgotnego drzewa musimy obecnie płacić po 60—65 k.

Czy nie doznamy takiegoż zawodu i z węglem kamiennym, który ma w tych dniach nadzieję do naszego miasta, dzięki staraniom Komitetu—przyszłość pokaże.

S. Seyfman.

mierzeńców ofenzywa przeciwko Niemcom, miała być skierowana głównie na ich centrum.

Niemcy wzmocnili wobec tego fortyfikacje pomiędzy Brukselą, Gandawą a także na linii antwerpskiej. Miejscowość Lysterkort została na nowo wybudowana i zaopatrzona w działa niemieckie.

Wzmocniony został również front nad dolną Skaldą na zachód od Antwerpii.

O wymianę jeńców.

WIEDEN. 2 stycznia (nieurzędowo), „Gazeta „Die politische korespondenz“ donosi z Rzymu. W kołach watykańskich panuje uzasadniona nadzieja, że podjęte przez papieża starania o wymianę jeńców niezdanych do służby wojennej — uwięzione zostaną pomyślnym skutkiem. Papież już w tych dniach spodziewa się pomyślnych w tej mierze odpowiedzi mocarstw.

Bitwa morska.

KOLONJA. Z Chin donoszą, że od strony wyspy chińskiej Ma-ha słyszano silną kanonadę armatnią. Sądzą, że toczy się tam bitwa między krążownikami niemieckimi a okrętem wojennym angielskim.

Zie drogi.

LONDYN. „Times“ donosi z Boulogne, że jedną z największych przeszkód, utrudniających sprzymierzeńcom operacje, są zię drogi w Belgii w północnej Francji. Z Anglii wysłano do Francji tysiące łopat dla naprawy dróg.

Co Persja otrzyma?

TBHERAN. Rządy państw koalicji zapewniły rząd perski, że Persja otrzyma miasta Kerbele i Redzew w Arabii tureckiej, z warunkiem że zachowa ona neutralność.

W Paryżu.

KOLONJA. Wobec przepelnienia szpitali paryskich, a także hoteli ranymi, „Czerwony Krzyż“ francuski zamienił wiele okrętów węglowych na Sekwanie na szpitale.

Regulamin sądowy obywatelski dla miasta Łodzi.

I.

Dla rozstrzygania spraw cywilnych i karnych pomiędzy mieszkańcami miasta Łodzi zostają utworzone sądy obywatelskie, a mianowicie:

- a) 10 sądów dzielnicowych, rozpoznawczo-pojednawczych.
- b) Sekcja Prawna.

II.

Sądy Dzielnicowe składają się z 3 członków, mianowicie:

- a) adwokata przysięgłego, jako prezydującego;
 - b) asesora z grona obywateli;
 - c) asesora z grona robotników.
- Adwokat przysięgły zostaje wybrany przez sekcję prawną, członek od obywateli ew. od robotników przez obywateli ew. robotników danej dzielnicy.

3.

Sekcja prawna składa się co najmniej z 4 przysięgłych łódzkich adwokatów.

4.

Sądom dzielnicowym podlegają: a) w sprawach cywilnych: 300 rubli.

Ugody polubowne mogą być zawierane wobec sądu dzielnicowego na wszelką cenę powództwa.

b) w sprawach karnych: Czyny podlegające karze do 25 rubli i 7 dni aresztu.

5.

Wszystkie sprawy nie podlegające podług § 4 kompetencji Sądów Dzielnicowych rozprytywane będą przez Sekcję Prawną.

6.

Każda sprawa karna winna być przedeszyskiem wszczęta przed sądem Dzielnicowym. Sąd ten prowadzi śledztwo przedwstępne i skierowywa sprawę do Sekcji Prawnej, jeżeli podług jego uznania przewiduje się kara przekraczająca jego kompetencje.

7.

Od wyroków Sądu Dzielnicowego, może być zamiesiona kasacja do Sekcji Prawnej. Rozpatrzenie sprawy przez Sekcję Prawną ogranicza się tylko do uznania, czy w danej sprawie prawo zostało właściwie zastosowane.

8.

Rozpoznawanie spraw odbywa się podług obowiązujących dotychczas praw krajowych ale sądy w sprawach karnych nie są ograniczone przez obowiązujący dotychczas wymiar kar.

9.

Postępowanie sądowe opiera się na zasadach procesu ustnego, publicznego i swobody oceny dowodów.

10.

Egzekucywa wyroków odbywa się za pośrednictwem obywatelskich organów wykonawczych (m. licyj). Skazani na zamknięcie odsiadują karę w więzieniu przy ul. Miłsza 23.

Łódź, 31 grudnia 1914.

Komitet Obywatelski.

„Pozwolić, lecz bez wyrwania zęba“.

W „Riecz“ p. Izgojew zamiescił garść wspomnień z czasów cesarza Mikołaja I. Cenzura nie pozwalała wtedy wystawiać w teatrze sztuk, w których występowali panujący z domu Romanowów. Pewien autor ziożył jednak w cenzurze sztukę o Piotrze Wielkim, gdzie szczęśliwie trudność tę ominął. Mianowicie, jak pisze o tej sztuce cenzor, który ją oceniał: „cała rzecz polega na tem, iż naprzód chwala Piotra Wielkiego dwaj cieśle, potem sternik, potem sternik i cieśla, potem dwaj kupcy, potem żona kowala, kapitan marynarki holenderskiej i t. d. Pochwały zresztą są różno: żona kowala opowiada naprzykład, iż Piotr Wielki, żeby ją ukarać za kłótnię z mężem, osobiście wyrwał jej zdrowy ząb. Występuje też w sztuce obłąkany chłopiec, który oszalał z radości, gdy go Piotr Wielki w czolo pocałował. Kończy się wreszcie sztuka efektem następującym: kapitan holenderski woła: „gdzież jest więc ten car rosyjski, gdzie Piotr Wielki?“ Sternik odpowiada, pokazując na kulisy: „ożó i on!“ Kapitan się kłania, kurtyna zaś szybko spada.

Cenzor, pomimo dobrych intencji autora, chciał sztukę zatrzymać, gdyż ją uznał—za zbyt głupią. Władza wyższa nie podzieliła jednak tego poglądu i na raporcie cenzora wysłała rezolucję: „pozwolić, lecz bez wyrwania zęba“.

Różne wieści.

— **Wzrostem krótki.** „Matin“ podawał niedawno jako osobliwość, iż żona pewnego paryskiego urzędnika pocztowego powiła 21 dziecko. Z tego powodu pisma niemieckie zaznaczały, iż kobiety berlińskie pobili rekord płodności, okazuje się bowiem, iż Berlin liczy jedno stało małżeńskie posiadające 26 dzieci, 8 stała posiadające każde po 20 dzieci, cztery po 19 dzieci, 6—18, 18 rodzin—17 dzieci, 144 po 13, 259 po 12 i 480 po 10. Ponieważ matka 26 dzieci liczy zaledwie lat 39—więc pisma berlińskie wyrażają nadzieję, że szczęśliwa ta rodzina jeszcze się pomnoży o niejedną latorośl.

— **Uczelnienie policjanci.** „Więsnik Polcji“ podaje ciekawą wiadomość o zorganizowanych przez niższą nowogrodzką administrację gubernialną specjalnych kursów dla urzędników policyjnych.

Po zbadaniu programu tych kursów przysłał minister 12 listu o właściwie cały uniwersytet.

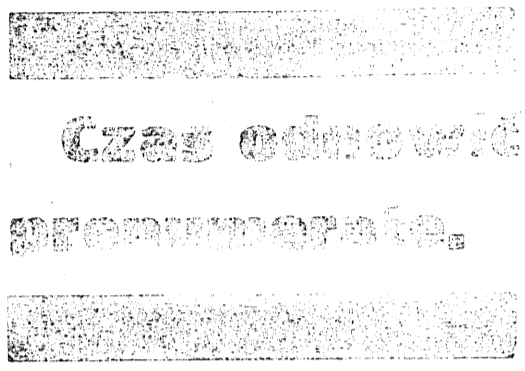
Starszy radca gubernialny, A. Iwanow, w ciągu 15 godzin wystąpił słuchaczom rosyjskie prawo państwowe, ustrój państwowy, postać administracyjną i prawodawstwo robotnicze.

Historję i geografję w ciągu 16 godzin wykiadał inny radca p. Michelson.

Prawodawstwo w ciągu 27 godzin—dwaj wiceprokuratorowie.

Początem wykiadano jeszcze medycynę, weterynaryję, przepisy kolejowe, zasady urzędowania wodociągów i uczono posługiwania się aparatem telegraficznym.

W ten sposób gub. niższo-nowogrodzka posiada obecnie „uniwersytetnie wykształconych“ urzędników.

W noc na 1 stycznia zgubiona została kaszka

Komitetu Obywatelskiego Niesienia Pomocy Biednym dzielnicy VII i te czka z różnymi dokumenciami.

Łaskawy szalaczka zechce oddać takowe do p. Adolfa Szenberga, Wólczańska 41 m. 32.

Zaginął

24 letni izraelita, niespełna rozumu, wysoki, w szlafroku.

Ktoby wiedział gdzie się znajduje, zechce zawiadomić Izraela Eisenberga, Półdulska 28.

Wypredak

Różnych resztek wełnianego i jedwabnego pluszu po fabrycznych. Wielki wybór pluszów dziecięcych i damskich i deseniowych towarów w różnych kolorach.

Manufaktura pluszu
MOSES H. GRAWE.
UL. PIOTRKOWSKA Nr 61.

Od 10-ej rano do 1-ej po poł.

OGŁOSZENIA ZWYCZAJNE.

Potrzeba

200 pud. drzewa

śledzowego lub brzożowego na opał. Oferty z warunkami składać w administracji „N. Kurjera Łódzkiego“, Zachodnia Nr 37.

M. T. ROKICKI

Targowy Rynek 2

Wynajmuje od 8—11 i od 3—5 po poł. 3178—4

Potrzeba

100 pudów torfu

suchego na opał.

Oferty z warunkami składać w administracji „N. Kurjera Łódzkiego“, Zachodnia Nr 37.

Zaprasza potrzebny

LOKAL

składający się z 12—14 pokojów. Oferty uprasza się składać do adm. „N. K. I.“ lub „D. S.—14“.

ChOROBY SKÓRNE, WENERYCZNE I NIEMOC PŁCIOWA

Dr. Lewkiewicz

gawronów.

Leczenie trypan bez narkotyków. Tel. 35-4

Przy sympłizmie stosowane preparaty. 314

Wskazywano woda 12

cała kasa 3000.

u 2—1 i od 6—8. dla pan od 8—10 w niedzielę od 9 do 1. Tel. 23-44

OGłoszenia drobne

Wszystkie ogłoszenia przyjmujemy za wszystkie przyrzadami kupie. Oferty z podaniem ceny i adresu pod list „N. K.“ w adm. „Now. Kurjera Łódzkiego“.

Wszystkie ogłoszenia po 5 kop. czas. ogłoszenie po 1 kop. Zachodnia 15

Kasza, taryna, mąka w najlepszym gatunku (tęto Piotrkowski 145 3183—3

Wód i powida w najlepszym gatunku (tęto Piotrkowski 33, m. 3180—3

Wszystkie ogłoszenia przyjmujemy za wszystkie przyrzadami kupie. Oferty z podaniem ceny i adresu pod list „N. K.“ w adm. „Now. Kurjera Łódzkiego“.

lub 2 umebliowane frontowe pokoje na II piętrze. Ceny bardzo przystępne. Biznerowicz Piotrkowska Nr 6. 3179—3

Wszystkie ogłoszenia przyjmujemy za wszystkie przyrzadami kupie. Oferty z podaniem ceny i adresu pod list „N. K.“ w adm. „Now. Kurjera Łódzkiego“.